

AMERIŠKA DOMOVINA

NO. 78

Antonia Pavlic
7019 - 60th Lane
Ridgewood
Brooklyn, N.Y. 11227

AMERICAN IN SPIRIT
IN LANGUAGE ONLY

National and International Circulation

SLOVENIAN
MORNING NEWSPAPER

CLEVELAND OHIO, MONDAY MORNING, APRIL 21, 1969

STEV. LXVII - VOL. LXVII

V Pragi potlačena

Nadomestitev Aleksandra Dubčka v vodstvu Komunistične partije in dežele z Gustavom Husakom je povzročila splošno potlačeno, ni pa še ubila vseh upov.

PRAGA, ČSR. — Glavno mesto je ostalo mirno, narod je sledil pozivu predsednika L. Svobode, ki uživa res splošno spoštovanje, in novega glavnega tajnika KP Gustava Husaka ter ostal miren. Delavske unije so se pridružile pozivu teh dneh in pozivale svoje članstvo k previdnosti. Visokošolska mladina, ki je sredi tedna kazala še kar precej bojevitosti, je prišla do prepričanja, da sami ne kaže prejeti nobenega javnega protestnega nastopa. Tako je ostalo vse mirno.

Policija je nastopila proti zločinskim in protisocialnim elementom, kot je trdilo uradno poročilo, ni pa znano, koliko in koga so prijeli. Prevladuje prepričanje, da bo Husak nastopal odločnejše in ne bo dovoljeval javnih protisovjetskih nastopov, da pa drugače ne bo svobode omejeval v stalinističnem smislu. Baje je sprejel mesto prvega tajnika Partije šele, ko mu je bila pripravljena podpora liberalnega krila. Verjetno se je zavedel, da brez te ne bo imel opore v narodu, kar bi mu onemogočilo delo.

A. Dubček, Černik in Svoboda so ostali člani novega prezidija, ki je sklenil od 21 na 11 članov. Med tistimi, ki so ostali izven novega prezidija, je tudi Josef Smrkovski. Trdijo, da bo Smrkovski obdržal predsedstvo zveze ne poslanske zbornice, med tem ko bo prevzel Dubček predsedstvo zvezne skupščine namesto Colotka, ki je postal član novega prezidija. V tem je tudi Poláček, liberalni vodnik delavskih unij.

Skozi splošno potlačeno zaradi klonitve sovjetskemu pritisku udarja žarek upanja, da bo morda Husaku, ki ga smatrajo za spretnega, pa tudi odločnega človeka, ki se ne da zlepa ugnati, le uspelo rešiti del liberalnega programa in doseči hitrejši umik sovjetskih čet iz dežele.

Dayan se norčuje iz arabskih poročil

o izraelskih izgubah
JERUZALEM, Iz. — Obrambni minister Moshe Dayan je na pripravljalem zborovanju za dan izraelske neodvisnosti smejal arabske trditve o izraelskih izgubah v gverilski vojni in v streljanju preko Sueškega prekopa. Dayan je dejal, da je imel Izrael v času od junijske vojne 1967 do zdaj skupno 1600 mrtvih in ranjenih v 6 dneh vojskovanja z Arabci junija 1967.

Obrambni minister je priznal, da je Izrael izgubil od junija 1967 v napadih na arabske položaje 7 letal, pa je pri tem uničil 15 egiptskih in 3 sirjska.

Vremenski
prerok
pravi:

Oblačno in toplo. Najvišja temperatura blizu 70.

Novi grobovi

Vincent F. Shuster Sr.
V soboto je umrl na svojem domu 53 let Vincent F. Shuster Sr., mož Mary, roj. Urbancie, oče Vincenta in Joyce, 2-krat stari oče, sin pok. Christopherja in pok. Frances, roj. Pochervina, brat s. Jordan O. P. (Adrian, Mich.), s. Bertilde O. P. (Wickliffe, O.), Franka, pok. Christopherja, pok. Mary Turk, pok. Lawrence, pok. Louisa, pok. Catherine in pok. rev. Josepha. Pokojni je bil zaposlen pri Sterling Die Operation Division of Colt Industries. Bil je član KSKJ št. 63 in ADZ št. 10. Pogreb bo iz Fortunovega pogreb. zavoda v sredo ob 8.45 zjutraj, v cerkev sv. Leona Vel. v Parmu, nato na Kalvarijo.

Nixon vztraja pri ABM

WASHINGTON, D.C. — Predsednik R. M. Nixon je na svoji tiskovni konferenci v petek ponovil svoje stališče o gradnji obrambe pred medcelinskimi raketami. Dejal je, da so Sovjeti v zadnjem času bistveno povečali število svojih medcelinskih raket in atomskih podmornic in da je gradnja obrambe pred njimi "absolutno bistvena" za varnost dežele.

Predsednik je pokazal jasno, da se bo za izvedbo svojega programa potegoval odločno tako v javnosti kot v Kongresu. Poudaril je, da gradnja obrambe pred medcelinskimi raketami ni strankarsko vprašanje, ampak vprašanje varnosti dežele. Priznal je, da je protit tujo načrtno veliko in močnih nasprotnikov tako med politikom kot med znanstveniki, toda to njegovega stališča ni spremenilo.

Nasprotniki gradnje obrambe pred medcelinskimi raketami so se med tem začeli med seboj povezovati in organizirati, da bi bil njihov nastop močnejši in uspešnejši. Sen. W. W. Fulbright, načelnik zunanjepolitičnega odbora v senatu, eden najglasnejših nasprotnikov ABM, je gradnjo tega označil za "norost", ki jo je treba preprečiti. Po poročilu obrambnega tajnika M. P. Lairda so Sovjeti v zadnjem času preskusil nov, popolnejši sistem protiraketne obrambe in vse kaže, da ga tudi grade.

Če še niste naročnik
AMERIŠKE DOMOVINE,
postanite še danes!

Nemški komunisti se bližajo socijalistom

Komunisti v Zahodni Nemčiji so znova organizirali Komunistično partijo, ki je v prvih letih po vojni prenehala zaradi premajhne podpore med volivci.

BONN, Nem. — L. 1956 je Adenauerjev režim zatrl komunistično stranko v Zahodni Nemčiji. Komunisti so zmeraj znova poskušali, da dobijo pravico do stranke. V ta namen so tudi lanske jesen znova prijavili organizacijo, vendar je njena bodočnost še negotova. Se zmeraj obstoja možnost, pa ne verjetnost, da bo stranka prepovedana. Dokler pa ni, se neumorno organizira.

V prvi polovici tega meseca je imela ustanovni kongres, udeležilo se ga je 1,062 delegatov. Stranka ima baje le 20,000 rednih članov. Na kongresu so delegatje zvedeli, da bo stranka potegnila z Moskvo proti Peipingu in drugim moskovskim konkurentom. Postavila je tudi zelo zmeren program, se izogiba vsakemu oboževanju revolucije in najde le lepe besede za nemške socijaliste, ki se jim ponuja v koaliciji po letošnjih parlamentarnih volitvah 5. septembra.

Partija tudi zahteva prepoved desničarske demokratske partije, ki jo nemška politična javnost smatra za naslednico nacističnega gibanja. Sedanja koalicijska vlada je tako prišla v izreden položaj: komunisti zahtevajo prepoved nacistične stranke, nacisti pa so že prej zahtevali prepoved komunistične stranke.

Vlada se še ni odločila, kaj bo naredila. Na eni strani bi rada zvedela, koliko pristašev imata obe stranki, na drugi strani se pa boji presenečenja, saj ve, da Nemci še niso zgubili vseh simpatij do strank, ki obetajo "močno roko" v politiki.

— Tihi ocean je približno dvakrat večji od Atlantskega.

Država grozdja

Država New York je poleg Kalifornije glavni pridelovalec grozdja v naši deželi. Ima obsežne vinograde in prideluje tudi odlično grozdje za vino. Vino iz države New York uspešno tekmuje s kalifornijskim.

Sovjetija krepí svoje brodovje v Sredozemlju

NAPOLI, It. — Poveljnik NATO sil za južno Evropo adm. Horacio Rivero je pretekli teden dejal, da postaja sovjetska vojna mornarica v Sredozemskem morju že prava briga pomorskih in letalskih sil NATO. Te hočejo imeti premike ruskih vojnih ladij pod stalnim nadzorom.

Ker je z zadnjim prihodom ruskih vojnih ladij iz Baltika in oporišče na polotoku Kola, ki so jim sledile ruske vojne ladje iz Črnega morja, naraslo rusko brodovje v Sredozemskem morju že na okoli 50 ladij, je postala naloga res že precej težavna.

Admiral H. Rivero je dejal, da Sovjetska zveza ni imela doslej nikdar tako močnih pomorskih sil v Sredozemskem morju. Lanske poletje in jesen jih je imela okoli 50, torej jih ima tokrat še več. Ameriško šesto brodovje ima samo preko 60 ladij, od tega dve letalonosilki. Teh v sestavi sovjetskega ladjevja ni. Lani je dobilo dve letalonosilki za helikopterje, katerih ena je bila nekaj časa v Sredozemlju.

Vedno več bo mater in otrok na javni podpori

WASHINGTON, D.C. — Zaprano poročilo za predsednika R. M. Nixona o podpiranju družin z odvisnimi otroci (AFDC) trdi, da bo število podpiranih mater in otrok v tem programu rastle dalje, kot je rastle v preteklem desetletju. Od leta 1958 je program narastel v izdatkih od 815 milijonov na 3.2 milijona. V njem je bilo pred 11 leti 2,800,000 oseb, mater in otrok, sedaj jih je že 6,100,000.

Neporočene matere predstavljajo 40% porasta na listah teh podpirancev, pravi poročilo. Od vsakih 20 črnskih novorojenčkov je 6 nezakonskih, med tem ko je med belimi povprečno en nezakonski otrok na 20.

Poročilo je sestavil na zahtevo Daniela P. Moynihan v imenu delavskega tajništva Paul E. Barton. V njem ugotavlja med drugim tudi, da je vedno več prošenj za javno podporo odobrenih in da so tudi podpore višje, ker so porastle življenjski stroški. Poročilo posebej poudarja dejstvo, da so matere 71% nebelih nezakonskih otrok stare od 15 do 24 let.

Sporočajte domače vesti!

ULSTER JE POKLICAL NA POMOČ BRITANSKE VOJAKE

Nemiri in izgredi v Ulsterju, severnem delu Irske, ki je povezan z Veliko Britanijo, so zavzeli tak obseg, da je tamkajšnja vlada pozvala na pomoč redne britanske čete.

BELFAST, Sev. Irska. — Hudi izredi in sabotaže so prisilili vlado, da je zaprosila za britansko vojaštvo, ki je prišlo včeraj pomagat vzdrževati javni red in mir. Redne čete stražijo vsa važnejša javna poslopja v Belfastu in okolici, pa tudi drugod v Ulsterju, severnem delu Irske, ki je ostal del Velike Britanije ob ohranitvi obsežne samouprave. Dve eksploziji sta skoraj preprečili redno oskrbo Belfasta z vodo in elektriko. V Londonderryju, kjer je prišlo v preteklem oktobru do prvih izgredov, ki so nato vznemirili vso deželo, je bilo v soboto in včeraj vsaj 150 oseb toliko ranjenih, da so morali iskati pomoči v bolnišnici. Skupno število ranjenih cenijo na preko 260. Uradno navajajo 86 ranjenih policajev in 79 resno ranjenih civilistov.

Ulster, britanski del Irske, ima dober poldrug milijon prebivalcev, od tega eno tretjino katoličanov. Ti so v vseh ozirih zapostavljeni in protestantska večina jim ne zaupa, ker vidi v njih zagovornike združitve Ulsterja z Irsko republiko. Napetost ima torej svoj verski temelj in izvor, gre pa v glavnem le za čisto stvarne zahteve in koristi. Katoličani zahtevajo enako volilno pravico tudi pri krajevnih volitvah, sedaj jo imajo namreč le pri splošnih "britanskih". Dalje zahtevajo enakost pri službah in dodeljevanju stanovanj.

Te zahteve katoličanov so podprle nekatere skupine študentov in drugih mladih ljudi. Prišlo je do javnih pohodov, do ponovnih spopadov, demonstracij in protestov. Proti zahtevam katoličanov se je dvignila skupina protestantskih skrajnežev. Pokrajinska vlada je odstopila in razglasila nove volitve v pokrajinski parlament. Volitve pokažajo niso bistveno spremenile. Pokazalo se je, da so protestantski skrajneži številnejši, kot so na splošno sodili. Vlada je odpravila vsaj nekaj najhujših krivic katoličanom, ne upa pa se jim priznati in jim dati polno enakopravnost. Boj za "civilne pravice" se nadaljuje, ker njegovi vodniki nočejo odnehati, dokler ne dosežejo cilja.

Britansko obrambno ministrstvo je dalo na razpolago 6,000 mož za varovanje glavnih javnih poslopj in naprav v Ulsterju, naročilo pa je poveljstvu, naj vojakov ne uporablja proti de-

Iz Clevelanda in okolice

Jože Grdina zopet doma — G. Jože Grdina, 1129 Addison Rd., se je vrnil s tritedenskega romanja po Sv. deželi. Tam je preživel ves Veliki teden in odnesel zelo lepe vtise.

Obisk iz domovine

Dr. Miran in ga. Ana Cuk z inštituta za sociologijo pri univerzi v Ljubljani sta se na povabilo University of Oregon udeležila mednarodne konference o problemih vzgoje in izobraževanja v Eugene, Ore. Na poti domov sta se ustavila v Clevelandu in se oglasila v uradu Ameriške Domovine. Bil je to prav prijeten, zanimiv in poučen obisk.

Zalostna vest

G. Joe Starc, solastnik Stare Floral na St. Clair Ave. in E. 62 St., je dobil sporočilo, da mu je v Gorenji vasi pri Ribnici umrla sestra Marija Ilc, stara 89 let.

Zadnje vesti

BALTIMORE, Md. — Včeraj se je zbralo v stadionu okoli 40,000 mladih ljudi protestirat proti vedno številnejšim pojavom nespodobnosti tako v filmih, na TV in v javnosti sploh. Ko je večina zaplajivo sledila govorom, je skupina kakih 1000 pripadnikov skrajnih skupin, binikov, hipijev in jipijev začela nemire. V spopadih, ki so sledili, je bilo 88 oseb ranjenih, med njimi 7 policajev. Policija je prišla čez 80 oseb.

SAIGON, J. Viet. — Rdeči so pogladi sinoči večje število 122-milimetrskih raket na taborišče marinov pri Da Nang. Ena od njih je treščila v sredo vojakov, ki so gledali film. Dva marina sta bila mrtva, 46 pa ranjenih. Rdeči so napadli skupno 35 postojank in naselji, pretežno vojaška oporišča. Tekom teh napadov je bilo mrtvih 38 južnovietnamskih vojakov pa tudi vsaj 11 civilistov.

PRAGA, ČSR. — Visokošolci

Karlove univerze so imeli vrsto zborovanj in vročih razprav, kako odgovoriti na odstranitev Dubčka in na uvedbo novega strožjega režima pod G. Husakom. Njihovi zastopniki so se razgovarjali tudi z zastopniki organizirane delavstva. Delavci sami so imeli v petek in soboto vrsto vročih razprav, včeraj pa so njihovi zastopniki razpravljali o novem položaju z zastopniki visokošolcev. Visokošolci v Čeških Budejovicah so v petek v protest začeli štrajk in ga nadaljujejo. Oblasti so jim zagrozile, da bodo univerzo za 3 mesece zaprle, če ne bo štrajka konec.

JERUZALEM, Izr. — Streljanje preko Sueškega prekopa se nadaljuje in v soboto ter včeraj so egiptski komandosi prešli prekop in napadli izraelske postojanke na vzhodnem bregu prekopa. Egiptsko poročilo pravi, da so egiptski napadalci pokončili 31 izraelskih vojakov. Izraelsko poročilo trdi, da je bil le eden od izraelskih vojakov ranjen. Do streljanja je prišlo tudi ob reki Jordan.

MONROVIA, Lib. — Poskus Organizacije afriške edinosti posredovati končanje vojne v Nigeriji je po dveh dneh razgovorov propadel.

Združeni narodi načenjajo vprašanje malih držav

ZDRUŽENI NARODI, N.Y. — Pri Združenih narodih imajo registriranih 96 ozemelj, področij ali kar že hočete, ki ne pripadajo nobeni državi skupnosti in se večina nima tudi ne želijo nikamor priključiti. Nobena teh prostorno-političnih edine nima nad milijon prebivalcev. So pa med njimi tudi "mini države", podobne na primer Anguilli, ki ima komaj 6000 do 8000 prebivalcev. 17 držav iz te skupine je že dobilo članstvo v Združenih narodih. Med najmanjše člane ZN spadajo na primer otoki Maladivi v Indijskem oceanu, ki imajo komaj 100,000 prebivalcev.

Taki primeri skrbijo administracijo ZN. Ako imajo otoki Maladivi pravico do članstva v ZN, zakaj ne bi imele pravice tudi druge podobne teritorialne skupnosti? Pri ZN pa sodijo, da okoli 50 teh skupnosti nima možnosti do

samosvojne političnega življenja, ker so preveč zaostale ali pa preveč odmaknjene od svetovnega gospodarskega prometa. Na drugi strani jim pa nihče ne more odrekat pravice do neodvisnosti, čeprav je ne morejo braniti z lastnimi silami. V ZN zato mislijo, da bi bilo treba za te države ustanoviti nekaj posebnega, kar jim je potrebno: treba jih je varovati pred tujo napadalnostjo in jim pomagati pri organizaciji gospodarstva. Te male države je treba varovati pred tujo pohlepnostjo in jim pomagati na gospodarskem in socialnem polju. Morda bi tudi kazalo prevzeti zanje diplomatsko zastopanje v tujem svetu.

Pri Združenih narodih že imajo 23-članski odbor za kolonizacijo, ki mu načeljuje alžirski diplomat Mohamed Messiri. Ta odbor ima nalogo, da se peča s tem problemom, pa nima veselja, da bi ugriznil

vanj. Generalni tajnik ZN Tant je prošil odbor že l. 1966, naj začne preiskavati, kakšno naj bo usoda teh mini-državic, toda odbor še do danes ni pokazal volje za delo. Pravijo pa, da bo ta teden imel prvo sejo.

Gradiva za sejo mu ne bo manjkalo. Nabrala ga je deloma administraciji ZN, deloma pa razni ameriški znanstveni zavodi. Toda odbor bo težko prišel do obravnavanja gradiva. Moral se bo najprej odločiti za metodo dela. To pa ne bo lahka stvar. Obstoji namreč upravičen strah, da bo prišlo v odboru do trenj med komunističnimi in drugimi članicami ZN, posebno med Ameriko in Anglijo na eni strani in Rusijo na drugi. Vpoštevati je dalje treba, da je vsaka taka mini-državica problem zase, ki se tiče sedaj te sedaj druge države. To je kar lepo pokazal slučaj An-

guille. Ne bo dalje lahko najti pravičen odgovor na vprašanje, kako naj ZN varuje neodvisnost posameznih mini-državic. Ali naj bo to varstvo zaupano skupnam držav ali posameznim državam? Kdo naj o tem odloča, ali prizadete mini-državice, ali ZN administracija? Kako naj bo urejeno sodstvo? Ali naj ostanejo mini-državice stalno nevtralne? Kdo naj sklepa zanje gospodarske pogodbe?

Takih vprašanj je nešteto, zato ni niti sam načelnik odbora vnet za začetek debate o tem problemu. Za zmeraj ga pa ne bo mogoče odlagati. L. 1970 bo namreč prišlo zopet par malih držav in prosilo za sprejem pri ZN. Sklicevale se bodo seveda na vzorec Maladivov. Do takrat morajo ZN vedeti za svoje načelno stališče. Smešno bi namreč bilo, da bi se ZN takih prošelj ustrašili in jih prosto odložili v arhiv.

